

3

ATÒMIUM

Llengua catalana
i literatura

Guia didàctica

T e x t

laGalera

ATÒMIUM

Aquest curs tenim un nou projecte per a l'ESO!

Hem trigat perquè ens hi hem mirat molt, però ja estem preparats per a presentar-vos l'ATÒMIUM, el nou projecte de Text-La Galera per a l'ESO.

COMPLET: renovem del tot 9 matèries.

INNOVADOR: pel plantejament i pels materials que l'integren.

CURRICULAR: recull les novetats en els currículums oficials.

COMPETENCIAL: garanteix l'assoliment de les competències bàsiques.

POTENT I RIC: format per materials en suports diferents, tant per a l'alumne com per al docent.

VERSÀTIL: permet adaptar-se a les diferents situacions i necessitats educatives.

Connecta't a l'univers del coneixement!

MATERIALS DE Llengua catalana i literatura

Formen el **projecte** diversos materials, tant en suport paper com digital, que constitueixen un conjunt ric, potent i versàtil.

MATERIALS PER A L'ALUMNE

- **LLIBRE DE CURS**

El llibre en paper per a l'alumne té 12 unitats i és la peça central del projecte.

- **QUADERN INTERACTIU**

Per a potenciar l'autonomia dels alumnes i millorar la seva competència digital.

MATERIALS PER AL PROFESSORAT

- **GUIA DIDÀCTICA**

En paper i digital. Per a poder treballar ON LINE i OFF LINE. Amb orientacions didàctiques i gran quantitat de recursos adequats a cada unitat.

- **ÀREA D'EDUCADORS - WEB**

Espai exclusiu per al professorat usuari dels nostres materials.

Les guies didàctiques

Les guies didàctiques del projecte ATÒMIUM es publiquen en paper (acompanyades d'un CD per al treball OFF LINE) i en format digital en l'Àrea d'educadors, per al treball ON LINE. Una eina que t'ajuda en la teva tasca docent; el complement imprescindible per a preparar el treball amb els alumnes.

Són compatibles amb tots els dispositius

(PDI, ordinador i tauleta).

Amb orientacions didàctiques per a cada doble pàgina i propostes d'ús dels recursos digitals.

En les guies interactives, tots els recursos digitals associats als continguts són accessibles amb un sol clic.

S'hi reproduïx el llibre de l'alumne, de manera que es poden projectar les pàgines i treballar les explicacions, les activitats i tots els recursos col·lectivament.

Es pot accedir a qualsevol unitat del llibre.

Zoom per a ampliar o reduir la pàgina projectada.

Es poden cercar les pàgines del llibre de l'alumne.

GRAMÀTICA El verb

1 Morfologia verbal

Les formes verbals, amb la majoria de les paraules, són formades per:

- Un **lexema** (o arrel o radical), que expressa el significat del mot i que és invariable (en els verbs regulars). Per exemple, del verb *cançar*, el lexema és *can-*.
- Un **morfema** (o desinència), que varia segons la persona, el nombre, el temps, l'aspecte i el mode.

Fixa't en la taula següent:

nombre	lexema	morfemes		
		present	imperfet	futur
singular	can-	-o	-ava	-arà
	can-	-es	-aves	-aràs
plural	can-	-em	-àvem	-aran
	can-	-eu	-àveu	-aran

El verb té una flexió molt rica, a diferència del substantiu, l'adjectiu i els determinants, que només presenten morfemes de gènere i de nombre.

2 La conjugació verbal

Del conjunt ordenat de totes les formes d'un verb, se'n diu **conjugació verbal**. (Inclou temps simples (estudiem, estudiareu...), temps compostos (hem estudiat, heu estudiat...) i formes no personals (estudiar, estudiar, estudiat...), que no es conjuguen.)

- Els verbs s'agrupen en tres models de conjugació:

Primera conjugació	infinitiu acabat en -ar	cançar, parloparlar, anar, estar
Segona conjugació	infinitiu acabat en -er o -re	tèmer, dir, fer, perdre, beure
Tercera conjugació	infinitiu acabat en -ir	dormir, servir, costar, fugir

■ Segons si segueixen o no els models de conjugació, els verbs s'agrupen en dues categories: els verbs **regulars**, que són els que tenen el mateix lexema en totes les formes verbals i que presenten els mateixos morfemes que la resta de verbs de la seva conjugació, i els verbs **irregulars**, que presenten variacions en el lexema o bé no es conjuguen exactament amb els mateixos morfemes que els verbs de la seva conjugació.

Irregularitats de la primera conjugació

Els únics verbs de la primera conjugació que presenten irregularitats en el lexema són *anar* i *estar* (aquest últim es conjuga com els verbs irregulars de la segona conjugació). D'altra banda, en alguns verbs de la primera conjugació es produeixen modificacions ortogràfiques:

- Els verbs acabats en **-ear** (*crear*), **-iar** (*establar*), **-oar** (*lluar*) i **-uar** (*suar*) porten dièresi en les tres formes del singular i en la tercera del plural del present de subjuntiu (*crei, creis, crei, creïn...*) i en les terceres persones de l'imperatiu (*crei, creïn*).
- Els verbs acabats en **-car**, **-jar** i **-gar** alternen les grafies *c/qu*, *ç/c*, *j/g*, *g/gu* segons la vocal que hi hagi al darrere: *toco, toques, toqui, capo, caces, menjo, menges, plego, pleguen...*

Irregularitats de la segona conjugació

Els verbs de la segona conjugació són els més irregulars. Una de les irregularitats consisteix en l'**alternança del so [k] i [g]** en el lexema d'alguns temps verbals d'uns verbs determinats (*beure, begui, begut; conec, conegui, conegut...*). Aquests verbs són els següents:

- Els que acaben en diftong: *caure, deure, riure...* llevat de *veure*.
- Els que acaben en **-ndre**, **-dre** i **-er**: *vendre, moidre, valer...*
- Els que acaben en **-ixer**: *conèixer*.
- Altres verbs com *dir* i *dur*.

Una altra irregularitat la presenten els verbs que **acaben en diftong**, que canvien la u del gerundi per v a *perl* o que la suprimixen: *deure* (*devent*), *creure* (*creient*), *ploure* (*plaint*).

Irregularitats de la tercera conjugació

Els verbs de la tercera conjugació acaben en **-ir** i segueixen dos models de conjugació: com *dormir* o com *servir*.

La majoria de verbs es conjuguen com *servir*, amb l'increment **-eix** (en el català central) en algunes persones del present d'indicatiu, del present de subjuntiu i de l'imperatiu (*serveixo, serveixis, serveix*). Aquests verbs s'anomenen **incoatius**.

Recorda

- Les formes verbals són formades per un lexema, que expressa el significat del mot, un morfema, que varia segons la persona, el nombre, el temps, l'aspecte i el mode.
- Hi ha verbs regulars i verbs irregulars, segons si segueixen o no els models de conjugació.

5*** Escriu el present d'indicatiu i el present de subjuntiu del verb *anar*.

6*** Escriu el present de subjuntiu corresponent a aquestes formes verbals: *resolc* - *time* - *conec* - *aprenc* - *visc* - *dic* - *vinc*

7*** Indica quin és el gerundi i quin és el participi d'aquests verbs en infinitiu i completa una taula com la següent:

infinitiu	gerundi	participi

8*** Escriu el present d'indicatiu dels verbs següents: *aplicar* - *menjar* - *alçar* - *trucar* - *anarjar* - *troscar* - *modificar* - *adecar* - *descalçar* - *airejar*

9*** Digues com s'anomenen alguns verbs de la tercera conjugació que es conjuguen amb l'increment **-eix**. Posat'n un exemple.

L'accés a la GRAELLA de recursos multimèdia és directe.

Les guies contenen gran quantitat i varietat de recursos.

Per a cada unitat, disposeu de:

- ACTIVITAT INICIAL
- MINIREPTE
- ACTIVITATS INTERACTIVES
- ÀUDIOS
- ENLLAÇOS
- DOCUMENTS
- PROGRAMACIONS (Word i PDF)
- SOLUCIONS
- AVALUACIONS (Word i PDF)
d'inici i final de curs i per a cada unitat
- ATENCIÓ A LA DIVERSITAT
Activitats de reforç i ampliació

L'accés a la guia interactiva és directe. També es pot accedir als recursos de cada unitat des de la graella de la guia didàctica, en què estan endreçats per unitats i tipus. Altres recursos generals. Explicació del projecte ATÒMIUM.

ATÒMIUM Llengua catalana 3		LÍNIA DEL TEMPS SALA DE LECTURA PROJECTE											
GUIA INTERACTIVA >		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	ACTIVITAT INICIAL	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
	MINIREPTE	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
	ACTIVITATS INTERACTIVES	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
	ÀUDIOS	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
	DOCUMENTS	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
	ENLLAÇOS	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
	PROGRAMACIONS	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
	SOLUCIONS	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
	AVALUACIONS	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
	ATENCIÓ A LA DIVERSITAT	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•

Les activitats interactives són diferents de les activitats del llibre en paper.

Molt fàcils de fer servir. Amb un funcionament intuïtiu i ràpid.

Els quaderns interactius

El quadern interactiu recull i organitza els recursos digitals associats a cada unitat del llibre. L'alumne es converteix en subjecte actiu dels seus aprenentatges fent servir les TAC.

El quadern interactiu funciona amb una llicència de curs escolar i s'integra en un EVA per a garantir-ne la traçabilitat.

És compatible amb qualsevol EVA que integri Marsupial

(Moodle Text-LaGalera, Clickedu, Educamos, Moodle Àgora, Eleven, Weeras...).

Molt intuïtiu i fàcil de fer servir, tant per a l'alumnat com per al professorat.

Una bona eina per a millorar la competència digital i per a potenciar l'autonomia personal.

Tots els recursos que s'hi proposen estan estretament vinculats al treball de les unitats de cada llibre.

? COMENÇA

Activitat inicial.

POTS FER-HO

Minirepte o projecte cooperatiu.

INFORMA'T

Gran varietat i quantitat de recursos digitals per a treballar els continguts: documents, àudios, enllaços, vídeos, interactius...

A PRACTICA

Procediment i activitats interactives de les quals el professorat podrà fer un seguiment.

✓ AVALUA'T

Test de la unitat.

També conté altres recursos complementaris:

- Sala de lectura
- Línia del temps
- Tècniques de treball
- Diccionari en línia

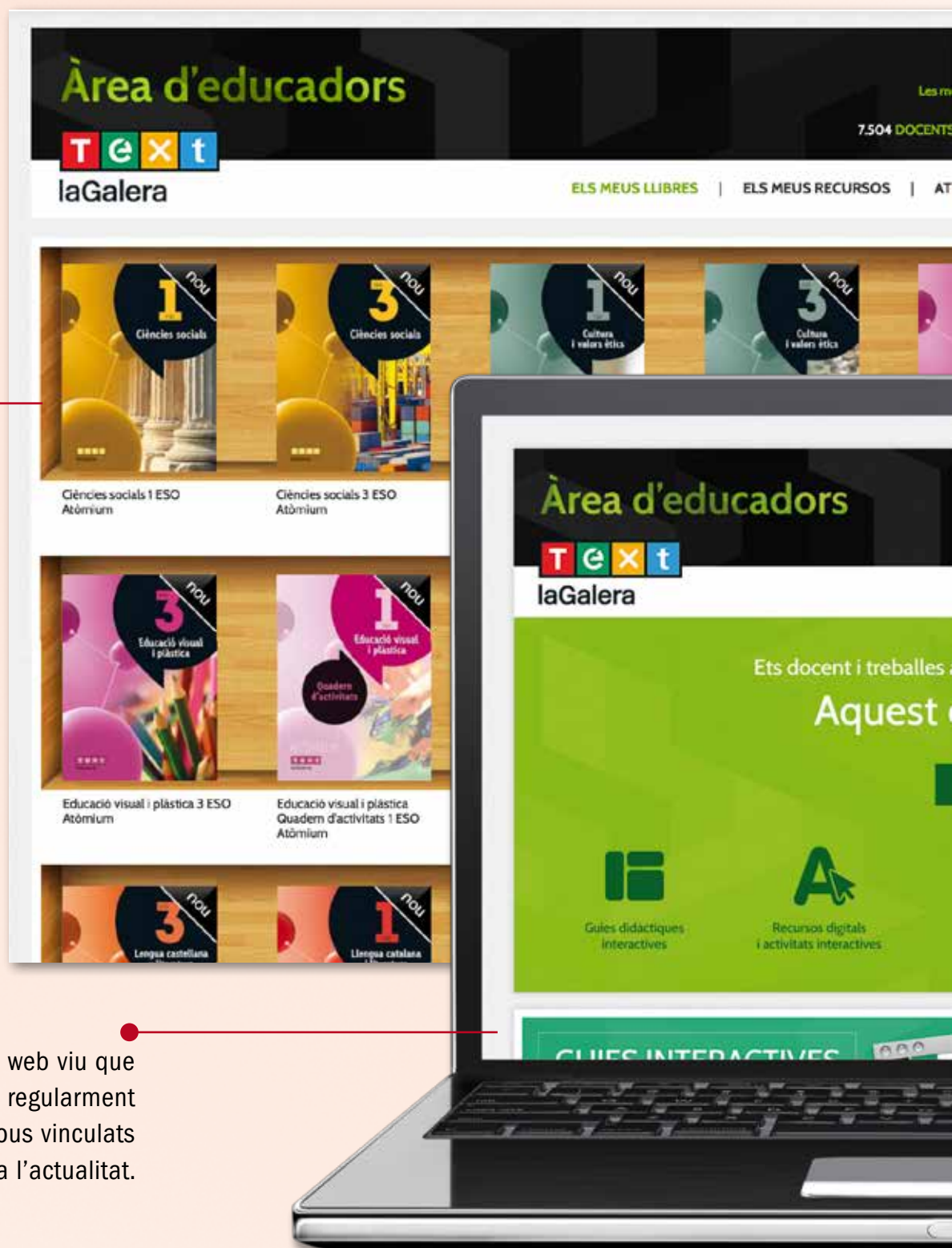

www.digitals.text-lagalera.cat

L'Àrea d'educadors

L'Àrea d'educadors és un espai exclusiu per al professorat usuari dels materials de Text-LaGalera en què trobaràs tots els teus recursos.

Biblioteca personal amb accés directe a tots els teus llibres.

Un web viu que incorpora regularment recursos nous vinculats a l'actualitat.

Registra't i accedeix a la teva biblioteca i a tots els recursos i els serveis exclusius.

Contacte directe amb l'editor del teu llibre per a aclarir qualsevol dubte.

Accés directe a la guia interactiva i a la graella de recursos multimèdia.

Pots incorporar recursos propis i seleccionar els recursos preferits per a preparar les teves classes.

Gestió personalitzada de tots els recursos dels teus llibres.

<http://educadors.text-lagalera.cat/>

Programació*

Llengua catalana i literatura és matèria comuna de l'àmbit lingüístic dels quatre cursos de l'ESO.

COMPETÈNCIES BÀSIQUES DE L'ÀMBIT LINGÜÍSTIC

La competència comunicativa i lingüística, entesa de manera genèrica, tal com es recull en les recomanacions del Parlament Europeu i del Consell (DOUE, 30.12.2006) és l'habilitat per expressar i interpretar conceptes, pensaments, sentiments, fets i opinions de forma oral i escrita (escoltar, parlar, llegir i escriure) i per interactuar lingüísticament d'una manera adequada i creativa en tots els possibles contextos socials i culturals, com l'educació i la formació, la vida privada i professional i l'oci.

Per a poder comunicar-se en la seva llengua materna, una persona ha de tenir coneixements del vocabulari, la gramàtica funcional i les funcions del llenguatge. Això comporta ser conscient dels principals tipus d'interacció verbal, d'una sèrie de textos literaris i no literaris, de les principals característiques dels diferents estils i registres de la llengua i de la diversitat del llenguatge i de la comunicació en funció del context. Les persones han de tenir les capacitats necessàries per a comunicar-se de forma oral i escrita en múltiples situacions comunicatives i per a controlar i adaptar la seva pròpia comunicació als requisits de la situació. Aquesta competència inclou, així mateix, les habilitats que permeten distingir i utilitzar diferents tipus de textos, cercar, recopilar i processar informació, utilitzar eines d'ajuda i formular i expressar els propis arguments orals i escrits d'una manera convincent i adequada al context. Una actitud positiva pel que fa a la comunicació en la llengua materna comporta la disposició al diàleg crític i constructiu, l'apreciació de les qualitats estètiques i la voluntat de dominar-les i l'interès per la interacció amb altres persones. Això implica ser conscient de la repercussió de la llengua en altres persones i la necessitat de comprendre i utilitzar la llengua de manera positiva i socialment responsable.

Les diferents competències que componen l'àmbit de la llengua i la literatura, pel que fa a les llengües oficials, s'agrupen en les dimensions següents: la

dimensió de comprensió lectora i multimèdia, la dimensió d'expressió escrita i multimèdia, la dimensió de comunicació oral, la dimensió literària i la dimensió actitudinal i plurilingüe.

Quant a les tres primeres, formen part del procés comunicatiu en tant que comporten comprendre textos escrits, expressar-se i comunicar-se de manera oral, tant individualment com en interaccions orals planificades o espontànies. La dimensió literària implica una educació literària fonamentada en la lectura, el coneixement, el raonament crític i la creativitat. La dimensió actitudinal i plurilingüe planteja tres competències que afecten, respectivament, el plurilingüisme, la lectura i l'escriptura i la interacció oral, aquestes dues des d'un vessant actitudinal.

Els continguts estan associats a les competències i interrelacionats. S'organitzen seguint les dimensions anteriors amb dues diferències. D'una banda, s'afegeix un bloc de coneixement de la llengua, comú a la resta de les dimensions, ja que no es tracta d'una finalitat en si mateix, sinó d'un instrument que permet desenvolupar les altres competències. També es concreta un altre bloc referit a la dimensió actitudinal i plurilingüe.

Encara que tots els continguts estan relacionats amb totes les competències, hi ha alguns continguts clau que contribueixen en més mesura al desenvolupament de cada competència. Recullen agrupacions de continguts del currículum.

En la societat del coneixement, la digitalització comporta canvis a tot el cicle de l'aprenentatge: des de la capacitat d'utilitzar amb autonomia i de manera eficaç i eficient els diversos dispositius digitals i les aplicacions que s'hi puguin incorporar fins a la cerca i el tractament de la informació i des de la generació de nou coneixement (personal) fins a la seva transmissió. En tant que el coneixement es construeix a partir de la interacció amb l'entorn, les competències digitals s'han de considerar agents actius dels aprenentatges ja que faciliten aquesta interacció.

En aquest sentit, cal entendre les competències digitals com a competències transversals que han de contribuir a la millora global de tots els aprenentatges, al desenvolupament d'actituds responsables i adequades amb relació a la identitat digital i a l'aprenentatge al llarg de la vida.

* Programació extreta de la Proposta curricular de l'ESO del 21 de gener de 2015 (document provisional).
Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

Les competències digitals es concreten en uns continguts clau que s'afegeixen als propis de les competències de l'àmbit lingüístic. També són presents en l'avaluació de les diferents dimensions.

Dimensió comprensió lectora

La comprensió lectora és la capacitat d'una persona per comprendre, valorar i fer servir textos escrits per tal d'assolir objectius personals, desenvolupar el propi coneixement i potenciar-lo i participar en la societat.

Té molta importància l'ús continuat de la biblioteca i de la mediateca, amb mitjans tecnològics i de comunicació, així com l'adequació progressiva de la manera de llegir textos de complexitat cada vegada més gran i de tipologia i funcionalitat diverses, en diferents suports (paper, digital) i formats (text, gràfics i imatge).

També s'ha d'aplicar aquesta capacitat a la comprensió de textos de qualsevol matèria o activitat acadèmica. La lectura facilita, així, l'estudi i la comprensió del món, de l'actualitat i de la ciència. Al mateix temps, és una font de descoberta i de plaer personal.

Aquesta dimensió es compon de tres competències:

Competència 1. Obtenir informació, interpretar i valorar el contingut de textos escrits de la vida quotidiana, dels mitjans de comunicació i acadèmics per a comprendre'ls.

Aquesta competència implica saber fer servir tres processos fonamentals:

- La lectura literal o d'obtenció d'informació directa del text.
- La lectura interpretativa o inferencial, que requereix saber desenvolupar una comprensió global del text i deduir-ne la informació no explícita.
- La lectura reflexiva o valorativa, que implica posar en funcionament els coneixements externs del text i previs del lector, així com emetre judicis i valorar-ne la informació.

Igualment requereix:

- Llegir amb rapidesa i eficientment (amb fixacions àmplies i selectives).
- Discriminar les idees principals de les secundàries.
- Saber relacionar les informacions del text i seleccionar la informació segons la seva importància.

Competència 2. Reconèixer el tipus de text, l'estructura i el seu format i interpretar-ne els trets lèxics i morfosintàctics per a comprendre'l.

Per a ser competent quant a la comprensió lectora, es requereix el coneixement de la llengua. Aquesta competència, determinada per un caràcter instrumental dels continguts, comporta:

- Distingir el tipus de text (narratiu, argumentatiu...).
- Identificar les seves característiques: estructura, lèxic i morfosintaxi.

Igualment, suposa la identificació dels diversos tipus de formats:

- Continus.
- Discontinus.
- Mixtos.
- Múltiples o hipertextuals.

I dels suports en què poden ser presentats:

- Convencionals de paper (escrits, gràfics o icònics).
- Digitals (webs estàtiques, wikis, blogs, etc.).

Competència 3. Desenvolupar estratègies de cerca i gestió de la informació per a adquirir coneixement.

Aquesta competència té un caràcter transversal i resulta important en els processos de lectura i d'escriptura.

Les estratègies de cerca consisteixen en la localització d'informació tant a través de la xarxa (cercadors, blogs especialitzats...) com de les institucions culturals (biblioteques, museus...).

La gestió de la informació implica un procés de selecció per a transformar-la en coneixement.

Dimensió expressió escrita

L'expressió escrita és la capacitat d'utilitzar l'escriptura com una activitat que permet comunicar-se, organitzar-se, aprendre i participar en la societat.

Per a adquirir aquesta competència, resulta clau la pràctica habitual. S'aprèn a escriure escrivint, de manera que cal trobar els moments dedicats a l'expressió escrita i la seva millora.

Un escriptor competent, quan escriu, planifica, produeix i revisa el text en funció de la situació comunica-

tiva. Escriu en diferents formats i suports, de manera coherent, cohesionada i d'acord amb la normativa lingüística.

Aquesta capacitat està estretament vinculada a la lectura, ja que ambdues habilitats es potencien mútuament. Escriure bé equival a pensar bé. Per a fer-ho millor, cal haver llegit molt abans: els bons escriptors poden servir de model mentre es va formant un estil més personal.

Competència 4. Planificar l'escrit d'acord amb la situació comunicativa (receptor/a, intenció) i a partir de la generació d'idees i la seva organització.

Planificar el text implica plantejar-se:

- Per a què s'escriu?
- A qui s'adreça?

Això determina el tipus de text i el registre lingüístic utilitzat. Per a planificar cal:

- Generar idees a través de diversos mètodes (pluja d'idees, etc.).
- Triar les idees principals.
- Jerarquitzar-les (mapes conceptuals, guions...).

Competència 5. Escriure textos de tipologia diversa i en diferents formats i suports amb adequació, coherència, cohesió i correcció lingüística.

Per a ser competent en expressió escrita, es requereix el coneixement de la llengua. Aquesta competència, determinada per un caràcter instrumental dels continguts, comporta:

- Utilitzar el tipus de text adequat a la situació comunicativa.
- Trobar el registre adient al context.
- Fer servir el lèxic i la fraseologia adequats.
- Ordenar el text en paràgrafs i amb connectors variats.
- Respectar les normes morfològiques, sintàctiques i ortogràfiques.

Per això, s'utilitzen els diferents formats i suports per presentar el text.

Competència 6. Revisar i corregir el text per a millorar-lo i tenir cura de la presentació formal.

Aquesta competència té un doble vessant. D'una banda, l'alumnat ha d'adquirir l'hàbit d'acceptar l'error i de revisar el propi text. D'una altra, ha d'aplicar els coneixements de la llengua per tal de ser eficient en la correcció o la reescriptura total o parcial d'un text utilitzant estratègies digitals (corrector, diccionaris en línia, etc.) en cas que sigui necessari.

Els aspectes formals del text que cal revisar són els següents:

- Ortogràfics.
- Morfològics.
- Sintàctics.

Els aspectes conceptuals objecte d'atenció són els següents:

- Les idees expressades.
- El lèxic específic utilitzat.

També es té en compte la presentació de l'escrit pel que fa a:

- La polidesa en la cal·ligrafia o la tipografia utilitzades.
- Els marges.
- La distribució textual clara amb els diferents elements icònics. Títols i portada.

Dimensió comunicació oral

La comunicació oral consisteix en la capacitat de comprendre i expressar els missatges orals tenint present la situació comunicativa.

La competència oral facilita, a través dels intercanvis amb els altres, elaborar i expressar idees, opinions i sentiments, construeix el propi pensament i desenvolupa l'expressivitat i la fluïdesa.

Són dimensions de la comunicació oral la interacció, l'escolta i la producció, així com la mediació, en gran grup o en grups més petits, atenent tant els aspectes verbals com els no verbals i la possibilitat de fer servir diferents mitjans com les tecnologies de la informació i la comunicació.

És important promoure la competència oral en els diversos contextos d'interacció relacionats amb la vida acadèmica i de l'entorn per tal que els alumnes s'expressin amb claredat i rigor i puguin intervenir de forma competent en la nostra societat plural, democràtica i participativa.

Competència 7. Obtenir informació, interpretar i valorar textos orals de la vida quotidiana, dels mitjans de comunicació i acadèmics, incloent-hi els elements prosòdics i no verbals.

La competència en la comprensió oral implica l'assoliment dels següents aspectes de contingut:

- Obtenir la informació explícita i rellevant.
- Interpretar aquesta informació i inferir-ne el sentit global.
- Valorar-la de manera crítica i raonada.

A més, la comprensió de textos orals suposa disposar d'una base lingüística per a:

- Comprendre els missatges.
- Reconèixer els registres i les varietats socials i geogràfiques.
- Interpretar els elements prosòdics i no verbals.

Els textos orals poden ser:

- De la vida quotidiana (relacions familiars, socials, administratives, comercials...).
- Dels mitjans de comunicació (notícia, reportatge, entrevista...).
- De l'àmbit acadèmic (matèries del currículum...).

Competència 8. Produir textos orals de tipologia diversa amb adequació, coherència, cohesió i correcció lingüística fent servir els elements prosòdics i no verbals pertinents.

Ser competent en la producció de textos orals suposa:

- Ser conscient tant del receptor com de la situació comunicativa en què es produeix el text (actes formals, informals, etc.) per tal de fer servir el registre adequat.
- Tenir cura de la coherència entre les parts i la cohesió interna de les idees per a expressar els continguts de manera clara i entenedora.
- Parlar amb correcció lingüística, prosòdia correcta i ús d'elements no verbals.

Competència 9. Fer servir estratègies d'interacció oral d'acord amb la situació comunicativa per a iniciar, mantenir i acabar el discurs.

La competència en interacció oral requereix desenvolupar estratègies que, a mesura que es van adquirint,

esdevenen hàbits. Algunes d'aquestes competències són les següents:

- Saludar i prendre la paraula.
- Triar temes de conversa d'interès mutu.
- Cenyir-se al tema.
- Cooperar amb l'interlocutor per a fer fluir la conversa.
- Demanar i oferir aclariments i ajuda en cas de malentès o ambigüitat.
- Tancar la conversa i acomiadar-se.

Ser competent en l'ús d'estratègies d'interacció implica:

- Adequar-se a la situació i a la intenció comunicativa.
- Utilitzar fórmules de respecte i de cortesia.
- Usar el to de veu i el registre pertinents.
- Fer servir circumloquis, expressions d'humor i afecte.
- Usar la comunicació no verbal.

Dimensió literària

La literatura és un fet lingüístic, producte d'una forma de comunicació específica, com a expressió del món personal i font de gaudi estètic. Com a producte social i cultural, s'emmarca en un context social i històric i ajuda a comprendre el món que ens envolta. Suposa la interpretació, la valoració i la producció de textos literaris dels diversos gèneres: poètics, narratius, teatrals, des dels més tradicionals fins als més actuals.

L'aproximació a les obres literàries facilita el desenvolupament de l'hàbit lector i escriptor, així com el coneixement i la vinculació a la llengua i la cultura pròpies i d'altri. A més d'estimular la creativitat, desenvolupa el sentit crític.

La dimensió literària es relaciona amb les competències corresponents (comprensió lectora, expressió escrita i comunicació oral) de la dimensió comunicativa.

Competència 10. Llegir obres i conèixer els autors i els períodes més significatius de les literatures catalana, castellana i universal.

La competència literària es concreta en la lectura d'obres o fragments de les literatures catalana, castellana i universal. Aquesta lectura fomenta:

- La millor comprensió de les altres persones, de nosaltres mateixos i del món que ens envolta.
- El plaer de la lectura.
- L'educació dels gustos estètics.
- L'estímul de la creativitat.
- L'expressió d'opinions raonades mitjançant el desenvolupament del sentit crític.

Igualment, cal prestar atenció als autors i als períodes i els corrents més significatius de la literatura i contextualitzar-los des de l'edat mitjana fins a l'actualitat.

D'altra banda, cal considerar estratègies, recursos i plataformes propis de la tecnologia digital que afavoreixin l'estudi, l'anàlisi i el gaudi de les obres literàries (diccionaris especialitzats, línies del temps, xarxes digitals específiques, etc.).

Finalment, s'ha de reflexionar sobre els elements que fan que una obra es consideri clàssica.

Competència 11. Expressar, oralment o per escrit, opinions raonades sobre obres literàries, identificar els diferents gèneres i interpretar i valorar els recursos literaris dels textos.

Aquesta competència se centra en la capacitat de produir opinió raonada sobre les obres literàries. Això comporta:

- Relacionar els textos amb els grans temes literaris (tòpics, motius...).
- Relacionar els textos amb els corrents estètics dins de la literatura universal (classicisme, Barroc, romanticisme...).
- Reconèixer i valorar les característiques del gènere al qual pertanyen els textos (poesia, narrativa, teatre).
- Reconèixer i valorar els recursos literaris que caracteritzen els textos.

D'aquesta manera, es potencia la capacitat d'elaborar un discurs crític argumentat a l'hora de comentar els textos literaris.

Competència 12. Escriure textos literaris per a expressar realitats, ficcions i sentiments.

La lectura de textos literaris i el coneixement i la interpretació de gèneres i recursos literaris incentiva la creació de textos d'intenció literària. Aquesta com-

petència de creació implica haver adquirit progressivament les habilitats necessàries per a saber:

- Reescriure a través de tècniques de simulació.
- Fer versions a partir de models.
- Crear de manera autònoma textos literaris.

L'alumnat pot trobar en la literatura l'expressió de sentiments, realitats viscudes i mons ficticis.

Cal tenir present els models literaris dels escriptors objecte de lectura i anàlisi.

Dimensió actitudinal i plurilingüe

Actitud 1. Adquirir l'hàbit de la lectura com un mitjà per a accedir a la informació i al coneixement i per al gaudi personal i valorar l'escriptura com un mitjà per a estructurar el pensament i comunicar-se amb els altres.

L'actitud envers la lectura és la disposició per a llegir de manera plaent, per a omplir la curiositat i el desig de saber i per a obtenir satisfacció personal.

La lectura constant i per plaer té avantatges per a l'estudiant:

- Millora l'escolta activa.
- Afavoreix la concentració.
- Facilita l'assimilació de conceptes.
- Augmenta el desig d'escriure.
- Millora l'escriptura.

La pràctica de la lectura ha d'anar unida a la de l'escriptura. Cal valorar-ne la dimensió comunicativa i de suport i estructuració del pensament: escriure bé equival a pensar bé.

Actitud 2. Implicar-se activament i reflexiva en interaccions orals amb una actitud dialogant i d'escolta.

L'actitud davant de les interaccions orals depèn de característiques personals però també de la pràctica que s'hagi desenvolupat a l'aula.

Les interaccions orals desenvolupen:

- La millor defensa dels propis drets i de la pròpia opinió.
- L'assertivitat.
- L'escolta activa.

- El respecte envers l'opinió dels altres.

També facilita la resolució de conflictes ja que relativitza el propi punt de vista.

Actitud 3. Manifestar una actitud de respecte i valoració positiva de la diversitat lingüística de l'entorn pròxim i d'arreu.

La competència plurilingüe i intercultural s'adquireix quan es desenvolupa la capacitat d'usar el coneixement i l'experiència lingüística per aconseguir una comunicació eficaç amb un interlocutor determinat i se saben valorar les implicacions culturals i lingüístiques que aporten els parlants d'altres llengües.

Una actitud positiva envers la diversitat lingüística implica:

- Conèixer i respectar les varietats socials i geogràfiques de les llengües catalana i castellana i els factors històrics que n'han determinat l'evolució.
- Ser conscient de la pertinença a una comunitat lingüística, social i cultural ja que en defineixen la identitat personal i col·lectiva.
- Mantenir una actitud positiva d'interès i confiança davant de la diversitat de llengües i cultures de l'entorn proper i d'arreu.

ORIENTACIONS PER A L'AVALUACIÓ

La matèria de Llengua catalana i literatura ha d'avaluar, al final de l'etapa, les competències pròpies de l'àmbit lingüístic. Cada centre educatiu haurà de decidir els criteris d'avaluació de cada curs en funció de les seves necessitats i del seu projecte educatiu.

Algunes orientacions per a l'avaluació que es poden tenir en compte, d'acord amb les dimensions de les competències, són les següents:

Dimensió comprensió lectora

Els alumnes han de ser capaços d'aplicar diferents estratègies de lectura per a comprendre, interpretar i valorar els tipus i els formats de textos i els àmbits descrits en els continguts.

Han de captar-ne el sentit global, a través de:

- La identificació de la informació rellevant.
- L'extracció d'informacions concretes.
- La realització d'inferències.
- La determinació de l'actitud del parlant.

També han de conèixer determinats aspectes de la seva forma, com, per exemple, la seva estructura i els elements lingüístics i lèxics que caracteritzen el tipus i l'àmbit del text estudiat.

Un aspecte imprescindible pel que fa a la comprensió de textos és la selecció dels coneixements que s'obtinguin de les biblioteques o de qualsevol altra font d'informació impresa en paper o digital i la seva integració en un procés d'aprenentatge continu.

En tot moment s'han d'aplicar els coneixements sobre la llengua i les seves formes d'ús i s'hi ha de reflexionar per a resoldre problemes de comprensió de textos escrits i multimèdia i per a revisar, de manera progressiva i autònoma, els textos propis i aliens.

En el context de digitalització que envolta l'alumne, és important que sàpiga identificar, contrastar i seleccionar diferents fonts d'informació aplicant criteris de fiabilitat i objectivitat.

Dimensió expressió escrita

Els alumnes han de ser capaços d'aplicar progressivament les estratègies necessàries per a produir textos, en tot tipus de format, adequats, coherents i cohesionats i d'utilitzar estratègies digitals (corrector, diccionaris en línia, etc.) en cas que sigui necessari a partir de:

- La planificació.
- La textualització o desenvolupament del text escrit o multimèdia.
- La revisió.
- La reescriptura derivada de la revisió.

Els tipus de textos, la seva finalitat, els formats, els suports i els àmbits en què es produeixen s'han de conèixer a partir de models vàlids que els permetin aplicar les estratègies d'escriptura i realització esmentades.

En aquest procés de pràctica i ús de l'escriptura, s'ha d'integrar la reflexió ortogràfica i gramatical.

Igualment, han de ser capaços de presentar els textos escrits i multimèdia, en formats diversos, de

manera progressivament completa i amb més autonomia. També de manera progressiva, l'alumne ha de ser capaç de construir el seu propi entorn personal d'aprenentatge (EPA) i fer ús dels dossiers personals d'aprenentatge o dels dossiers digitals per a la gestió de la informació i el progrés de l'aprenentatge.

Dimensió comunicació oral

Els alumnes han de ser capaços de comprendre, interpretar i valorar els tipus de textos i els àmbits descrits en els continguts.

Han de captar-ne el sentit global a través de:

- La identificació de la informació rellevant.
- L'extracció d'informacions concretes.
- La realització d'inferències.
- La determinació de l'actitud del parlant.

També han de conèixer determinats aspectes de la seva forma, com, per exemple, la seva estructura i els elements lingüístics i lèxics que caracteritzen el tipus i l'àmbit del text estudiat.

Els alumnes han de reconèixer, interpretar i avaluar progressivament la claredat expositiva, l'adequació, la coherència i la cohesió del contingut de les produccions orals pròpies i alienes, així com els aspectes prosòdics i els elements no verbals (gestos, moviments, mirada...).

És necessari aprendre a parlar en públic en situacions relacionades amb l'àmbit escolar/acadèmic i social i a fer discursos que tenen com a finalitat exposar i argumentar:

- En situacions formals o informals.
- De manera individual o en grup.
- En àmbits presencials o virtuals.
- Aplicant estratègies de planificació, textualització i avaluació de l'ús oral de la llengua.

És important que els alumnes coneguin, utilitzin i valorin les formes de cortesia en les intervencions orals pròpies de l'activitat acadèmica, tant espontànies com planificades, i en les pràctiques discursives orals. En els debats i les tertúlies, han de poder analitzar la validesa dels arguments i interpretar-ne de forma crítica tant la forma com el contingut.

Quan s'expressin oralment, han d'aplicar els coneixements sobre el funcionament i l'ús de la llengua i

han d'incorporar de manera progressiva i conscient la capacitat reflexiva per a detectar, analitzar i esmenar textos propis i aliens de manera autònoma.

Dimensió literària

Els alumnes han de ser capaços de llegir i comprendre, de forma guiada, obres literàries de les literatures catalana, castellana i universal de tots els temps i de la literatura juvenil, properes als propis gustos i aficions, i han de mostrar interès per la lectura.

Això inclou especialment llegir, comprendre i interpretar textos literaris representatius de la literatura de l'època, és a dir, reconèixer la intenció de l'autor, relacionar el contingut i la forma amb els contextos socioculturals i literaris de l'època, identificar el gènere i el tema i expressar aquesta relació amb judicis personals raonats.

Cal que redactin textos personals d'intenció literària des d'una perspectiva lúdica i creativa, en formats i suports diversos.

La consulta i les citacions adequades de fonts d'informació variades és imprescindible per a fer un treball acadèmic en suport paper o digital sobre un tema del currículum de literatura. En aquest treball, els alumnes han d'adoptar un punt de vista crític i personal i utilitzar les tecnologies de la informació.

És imprescindible també que apliquin els coneixements sobre la llengua i les seves normes d'ús i que hi reflexionin per a resoldre problemes de comprensió i expressió de textos literaris i per a compondre i revisar, de manera progressiva i autònoma, els textos propis i aliens.

D'altra banda cal considerar estratègies, recursos i plataformes propis de la tecnologia digital que afavoreixin l'estudi, l'anàlisi i el gaudi de les obres literàries (diccionaris especialitzats, línies del temps, xarxes digitals específiques, etc.).

Dimensió actitudinal i plurilingüe

És important que els alumnes valorin la importància de la lectura i de l'escriptura com a eines d'adquisició dels aprenentatges i com a estímul del desenvolupament personal.

Han d'habituar-se també a la interacció oral en la vida social, en situacions comunicatives pròpies de l'acti-

vitat escolar, mitjançant la pràctica de diversos actes de parla, com comptar, descriure, opinar, dialogar i transmetre coneixement, idees i sentiments.

La interacció oral correcta els permetrà regular la pròpia conducta.

Tanmateix, els alumnes han de conèixer i fer servir els sistemes de comunicació digitals sincrònics o asincrònics, la direccionalitat de la informació, l'abast del sistema comunicatiu, el canal comunicatiu i el tipus de dispositiu que s'utilitza i han de tenir cura dels aspectes que afecten la identitat digitals pròpia i aliena.

A més, han de reconèixer, respectar i valorar la diversitat lingüística de Catalunya, d'Espanya, d'Europa i del món.

CONTINGUTS I CRITERIS D'AVUACIÓ PER CURSOS

A partir de la idea que l'objectiu principal de la llengua i de la literatura, tant catalanes com castellanques, és l'assoliment de les competències pròpies de la matèria, els continguts i els criteris d'avaluació del currículum han d'estar íntimament lligats al desenvolupament d'aquestes competències. Per aquest motiu, s'estructuren en les cinc dimensions competencials: la dimensió comprensió lectora i multimèdia, la dimensió expressió escrita i multimèdia, la dimensió comunicació oral, la dimensió literària i la dimensió actitudinal i plurilingüe.

El que es presenta a continuació és una proposta de desplegament dels continguts i dels criteris d'avaluació de tercer d'ESO. Es prenen com a referència els criteris d'avaluació de quart curs d'ESO ja que són finalistes, és a dir, són els criteris amb què s'avaluarà l'alumnat en acabar l'etapa. Cada centre educatiu ha de decidir aquests criteris en funció de les seves necessitats i del seu projecte educatiu, i pot fer el mateix amb els continguts, que es descriuen a continuació de manera orientativa.

Les tres primeres dimensions s'engloben en el procés comunicatiu i estableixen els conceptes, els procediments i les estratègies necessaris per a comprendre textos diversos i en diferents suports, llenguatges i formats, per a expressar-se oralment i per escrit i per a fer servir els coneixements que l'alumnat té de la llengua en aquests procediments i estratègies.

Els continguts de la dimensió literària pretenen fer conèixer progressivament el funcionament de la llengua literària i fomentar els hàbits de lectura i d'escriptura d'intenció literària. Així, a primer d'ESO volen ajudar a adquirir les estratègies i les eines per a analitzar i interpretar el text literari. A partir de segon, a més, volen contribuir a la construcció d'un fris cronològic tenint en compte les diferents èpoques literàries, des de l'edat mitjana fins a l'actualitat, amb la intenció que l'alumnat pugui relacionar les idees que té de la història i de la vida social en cada època amb el reflex que aquesta història té en la cultura i, especialment, en la literatura de la qual són representatives.

Els continguts de la dimensió actitudinal i plurilingüe desenvolupen aspectes de la sociolingüística, del coneixement de les llengües properes i del món, ja que conviuen al mateix territori o en contextos globals dels quals s'ha de tenir coneixement. També estableixen la necessitat de llegir i escriure de manera constant i de respectar l'altre en situacions d'interacció social.

S'afegeix un bloc transversal a totes les competències: els continguts propis del coneixement de la llengua. És necessari conèixer els mecanismes lingüístics i reflexionar-hi per a comprendre, escriure i parlar en contextos propis de l'àmbit social acadèmic, professional i dels mitjans de comunicació i, també, per a comprendre i valorar els textos literaris i escriure'n altres d'intenció literària. És per aquest motiu que es presenten al final de l'agrupació en dimensions, com a referència de la base lingüística que hom ha de tenir present a l'hora de comunicar-se en tots els àmbits i contextos. Està dividit en quatre nivells d'estudi: Pragmàtica, Fonètica i fonologia, Lèxic i semàntica i Morfologia i sintaxi. A més, s'inclou l'estudi del llenguatge audiovisual amb la intenció de completar el coneixement de tots els llenguatges que participen en els processos comunicatius. En definitiva, aquests continguts constitueixen el nucli de l'ús de la llengua en diferents situacions comunicatives.

Programació de tercer curs

Continguts

Dimensió comprensió lectora

Textos escrits i multimèdia:

- Àmbits: vida quotidiana, relacions socials, vida acadèmica i mitjans de comunicació.
- Tipus: narratius, descriptius, conversacionals, predictius, persuasius, instructius, expositius, argumentatius, periodístics i publicitaris.
- Estructura dels textos.

Missatges audiovisuals:

- Relacions entre text, elements icònics, so.
- Seqüències audiovisuals.
- Anàlisi guiada i interpretació.

Cerca d'informació:

- Hàbits de consulta per a comprendre i ampliar el contingut dels missatges.
- Estratègies prèvies a la cerca.
- Utilització de fonts diverses, de creixent grau de dificultat.

Estratègies de comprensió lectora:

- Intenció comunicativa i actitud del parlant.
- Idees principals i secundàries.
- Inferències.
- Contrast amb coneixements propis.
- Taules, quadres, fitxes, esquemes, mapes conceptuals, xarxes digitals...

Anàlisi intratextual i intertextual: perspectives única, múltiple, complementària.

Dimensió expressió escrita

Textos escrits i multimèdia:

- Àmbits: vida quotidiana, relacions socials, vida acadèmica i mitjans de comunicació.
- Tipus: narratius, descriptius, conversacionals, predictius, persuasius, instructius, expositius, argumentatius, periodístics i publicitaris.

Esriptura com a procés: planificació, textualització i revisió.

Presentacions escrites i audiovisuals:

- Estructuració.
- Suport multimèdia.
- Utilització de diferents llenguatges.

Cerca d'informació i de models per a la realització de treballs escrits.

Adequació:

- Registre lingüístic.
- Adequació lèxica.
- Sintaxi adequada a la situació comunicativa.

Coherència:

- Ordenació i estructuració dels continguts.
- Connectors i marcadors textuais.

Cohesió: connectors textuais, procediments per a la progressió del discurs.

Correcció:

- Puntuació, paràgrafs.
- Normes ortogràfiques.

Presentació de l'escrit, tant en suport paper com digital:

- Cal·ligrafia, tipografia.
- Portada, organització en títols i subtítols.
- Citacions, referències, hipervincles.
- Índex, paginació, marges, bibliografia.
- Processadors de text.

Presentació de l'audiovisual:

- Combinació d'elements icònics, sons, textuais.
- Programes de tractament de la imatge.

Dimensió comunicació oral

Textos orals:

- Àmbits: vida quotidiana, relacions socials, vida acadèmica i mitjans de comunicació.
- Tipus: narratius, descriptius, conversacionals, persuasius, predictius i dels gèneres periodístics, expositius, argumentatius, periodístics i publicitaris.
- Formals i no formals.
- Planificats i no planificats.
- Recursos verbals i no verbals.

Processos de comprensió oral: reconeixement, selecció, interpretació, anticipació, inferència, retenció.

Interaccions orals i digitals:

- Construcció de relacions socials a l'interior de l'aula i del centre.
- Comunicació amb altres comunitats escolars i amb la societat en general (cartes al director, notícies a la premsa, la ràdio local o per al web del centre).
- Recerca i exposició d'informació.
- Assertivitat i manteniment de les pròpies idees.
- Debats guiats i reglamentats.
- Estratègies comunicatives per a l'inici, el manteniment i la finalització de les interaccions.
- Cooperació i respecte crític envers les diferències d'opinió en les situacions de treball cooperatiu.

Dimensió literària

Lectura lliure d'obres de les literatures catalana, castellana i universal i de la literatura juvenil.

Autors i obres més representatius de les literatures catalana i castellana dels segles XVI i XVII:

- Context històric i social. Gèneres. Corrents literaris.
- Lectura i explicació de fragments significatius i, si escau, textos complets i adaptats.
- Temes i subgèneres literaris. Tòpics més usuals.

Consulta de fonts d'informació variades per a la realització de treballs.

Estratègies i tècniques per a analitzar i interpretar el text literari abans de llegir, durant la lectura i després de llegir:

- Estructura.
- Aspectes formals.
- Recursos estilístics i retòrics (anàfora, metàfora, metonímia, símil, antítesi, hipèrbaton, hipèrbole, paral·lelisme, al·literació, pleonasme, paradoxa, enumeració, asíndeton, polisíndeton).

Redacció de textos d'intenció literària des d'una perspectiva lúdica i creativa.

Dimensió actitudinal i plurilingüe

Varietats de la llengua catalana i de la llengua castellana en els diferents territoris on es parlen.

- Factors històrics i geogràfics explicatius de les varietats.

Diversitat de llengües que es parlen a Espanya, a Europa i al món:

- Les famílies lingüístiques més conegudes.

Utilització dels coneixements de llengües en contextos reals i funcions diverses.

- Semblances i diferències dels sistemes fonètics i la prosòdia de diferents llengües.
- Influències entre llengües al llarg de la història i en l'actualitat: manlleus, formes de calc.
- Intercanvis comunicatius amb parlants d'altres llengües, per a la formació, la instrucció i la relació amb l'exterior.

Les llengües i els estats, llengües oficials i els factors que les han condicionat, llengües minoritàries.

Bloc transversal de coneixement de la llengua

Pragmàtica:

- Registres lingüístics segons la situació comunicativa.
- Discursos narratius, descriptius, conversacionals, predictius, persuasius, instructius, expositius, argumentatius, periodístics i publicitaris.
- Estructura dels diferents tipus de text a partir dels paràgrafs i de la puntuació.
- Elements constitutius de la comunicació. Funcions del llenguatge.
- Modalitats oracionals i relació amb el context. L'estil directe i indirecte.

Fonètica i fonologia:

- Patrons bàsics de ritme, entonació i accentuació de paraules i enunciats.

Lèxic i semàntica:

- Expressions comunes, frases fetes.
- Lèxic apropiat a contextos concrets i quotidians.
- Àmbit educatiu, social i personal.
- Camps lexicosemàntics i lèxic nou, especialment de l'àmbit periodístic i publicitari.
- Mecanismes de formació de paraules (derivació, composició, parasíntesi, sigles, acrònims, manlleus).
- Denotació i connotació.
- Prefixos i sufixos.

- Relacions semàntiques (polisèmia, sinonímia, antonímia, homonímia, hiponímia, hiperonímia). Canvis en el significat de les paraules (metàfora, metonímia, eufemismes, paraules tabú).
- Estratègies digitals de cerca lèxica.

Morfologia i sintaxi:

- Categories gramaticals.
- Tipus de sintagmes.
- Funcions sintàctiques: subjecte, predicat, complement del nom, complement de l'adjectiu, complement directe, complement indirecte, complement circumstancial, atribut, complement de règim, complement predicatiu, aposició.
- Aposicions.
- Substitucions pronominals i lèxiques.
- Elements constitutius de l'oració. Oració impersonal. Oració activa i passiva.
- Distinció entre oració simple i oració composta.
- Connectors: d'ordre, d'aclariment i detall, de causa i conseqüència, adversatius.
- Normes ortogràfiques amb excepcions de més dificultat.
- Consulta de diccionaris, eines informàtiques de revisió del text, compendis gramaticals i reculls de normes ortogràfiques.

Llenguatge audiovisual: relació entre imatge, text i so. Elements funcionals.

Entorn personal d'aprenentatge (EPA) i dossiers personals d'aprenentatge (dossiers digitals).

Críteris d'avaluació

Dimensió comprensió lectora

- 1 Aplicar estratègies de lectura comprensiva i crítica de textos narratius, descriptius, conversacionals, predictius, persuasius, instructius, expositius, argumentatius, periodístics i publicitaris.
- 2 Llegir, comprendre, interpretar i valorar textos escrits propis de la vida quotidiana, de les relacions socials, de la vida acadèmica i dels mitjans de

comunicació, captant el sentit global, identificant la informació rellevant, extraient informacions concretes, fent inferències, determinant l'actitud del parlant, i valorar alguns aspectes de la seva forma i el seu contingut.

- 3 Identificar, contrastar i seleccionar, de fonts d'informació fiables, els coneixements que s'obtinguin de les biblioteques o de qualsevol altra font d'informació impresa en paper o digital i integrar-los en un procés d'aprenentatge continu.
- 4 Aplicar els coneixements sobre la llengua i les seves normes d'ús i reflexionar-hi per a resoldre problemes de comprensió de textos escrits i multimèdia i per a revisar, de manera progressiva i autònoma, els textos propis i aliens.

Dimensió expressió escrita

- 5 Aplicar progressivament les estratègies necessàries per a produir textos adequats, coherents i cohesionats: planificar, textualitzar, revisar i reescriure i integrar la reflexió ortogràfica i gramatical en la pràctica i l'ús de l'escriptura.
- 6 Escriure textos amb relació a l'àmbit d'ús de la vida quotidiana, de les relacions socials, de la vida acadèmica i dels mitjans de comunicació i amb relació a la finalitat que persegueixen (narratius, descriptius, conversacionals, predictius, persuasius, instructius, expositius, argumentatius, periodístics i publicitaris) seguint models i aplicant les estratègies necessàries per a planificar, textualitzar, revisar i reescriure.
- 7 Construir el propi entorn personal d'aprenentatge (EPA) i fer ús dels dossiers personals d'aprenentatge o dossiers digitals per a la gestió de la informació i el progrés de l'aprenentatge.

Dimensió comunicació oral

- 8 Comprendre, interpretar i valorar textos orals propis de la vida quotidiana, de les relacions socials, de la vida acadèmica i dels mitjans de comunicació captant-ne el sentit global, identificant-ne la informació rellevant, extraient-ne informacions concretes, fent inferències i determinant l'actitud del parlant.

- 9** Comprendre, interpretar i valorar textos orals (narratius, descriptius, conversacionals, predictius, persuasius, instructius, expositius, argumentatius, periodístics i publicitaris) captant-ne el sentit global, identificant-ne la informació rellevant, extraient-ne informacions concretes, fent inferències i determinant l'actitud del parlant.
- 10** Reconèixer, interpretar i avaluar progressivament la claredat expositiva, l'adequació, la coherència i la cohesió del contingut de les produccions orals pròpies i alienes, així com els aspectes prosòdics i els elements no verbals (gestos, moviments, mirada...).
- 11** Aprendre a parlar en públic, en situacions formals i informals, de manera individual o en grup, aplicant estratègies de planificació, textualització i avaluació de l'ús oral de la llengua, per a discursos relacionats amb la vida quotidiana, les relacions socials, la vida acadèmica i els mitjans de comunicació i per a discursos narratius, descriptius, conversacionals, predictius, persuasius, instructius, expositius, argumentatius, periodístics i publicitaris.
- 12** Participar en debats i col·loquis ajustant-se progressivament a les normes que els regulen per a l'intercanvi comunicatiu: coherència, cohesió, correcció, adequació.
- 13** Aplicar els coneixements sobre la llengua i les seves normes d'ús i reflexionar-hi per a resoldre problemes de comprensió i expressió de textos orals i multimèdia i per a compondre i revisar, de manera progressiva i autònoma, els textos propis i aliens.

Dimensió literària

- 14** Llegir i comprendre, de manera progressiva i autònoma, obres literàries de les literatures catalana, castellana i universal de tots els temps i de la literatura juvenil, properes als propis gustos i aficions, i mostrar interès per la lectura.
- 15** Llegir, comprendre interpretar i comentar textos literaris representatius de la literatura de l'època (literatures catalana i castellana, segles XVI i XVII), reconèixer la intenció de l'autor, relacionar el seu contingut i la seva forma amb els contextos socio-culturals i literaris de l'època, identificar el gènere

i el tema i reconèixer l'evolució d'alguns tòpics i formes literàries.

- 16** Redactar textos personals d'intenció literària des d'una perspectiva lúdica i creativa.
- 17** Consultar fonts d'informació variades i fer citacions adequadament per a fer un treball acadèmic en suport paper o digital sobre un tema del currículum de literatura, adoptar un punt de vista crític i personal i utilitzar les tecnologies de la informació.
- 18** Aplicar els coneixements sobre la llengua i les seves normes d'ús i reflexionar-hi per a resoldre problemes de comprensió i expressió de textos literaris i per a compondre i revisar, de manera progressiva i autònoma, els textos propis i aliens.

Dimensió actitudinal i plurilingüe

- 19** Valorar la importància de la lectura i l'escriptura com a eines d'adquisició dels aprenentatges i com a estímul del desenvolupament personal.
- 20** Valorar la llengua oral com a instrument d'aprenentatge, com a mitjà per a transmetre coneixements, idees i sentiments i com a eina per a regular la conducta.
- 21** Reconèixer, respectar i valorar la diversitat lingüística d'Europa i del món.
- 22** Conèixer i fer servir els sistemes de comunicació digitals sincrònics o asincrònics, d'acord amb la direccionalitat de la informació, l'abast del sistema comunicatiu, el canal comunicatiu i el tipus de dispositiu que s'utilitza i tenir cura dels aspectes que afecten la identitat digital pròpia i aliena.

Estructura didàctica

Els continguts de tercer curs de Llengua catalana i literatura es distribueixen en 12 unitats, que mantenen una estructura lògica i coherent, d'acord amb la seqüència didàctica.

ENTRADA

5

JO HI VAIG SER!
La crònica

EN EL QUADERN INTERACTIU

- COMENÇA**
Activitat social.
- POTS FER-HO**
Més que saber els continguts de la unitat.
- INFORMA**
Recursos digitals per a treballar els continguts.
- PRÀCTICA**
Activitats interactives.
- ANALITZ**
Text de la unitat.

Qui no ha estat mai present en el moment en què es produeix un fet que serà notícia i ha volgut explicar-la amb les seves paraules aplegant-hi tots els detalls? En aquesta unitat, treballaràs la crònica i seràs l'enviat especial! A més, aprendràs sobre l'origen de la llengua catalana i de les altres llengües romàniques.

Aida • Pobreta, aquest home fa la feina de valent!

Elisabet • La crònica és un dels gèneres periodístics que trobo més interessants: està molt relacionada amb la literatura.

Àlex • Eí, és veritat! Agafeu els textos de Josep Pla, per exemple! Allà sí que són cònciques!

Àlex • Doncs jo em moriria d'auriment si hagués d'escriure cònciques sobre castellans.

Un text introductori presenta els continguts de la unitat.

S'estableix des del primer moment la connexió amb els recursos digitals del Quadern interactiu.

El còmic serveix per a despertar interès, sondejar coneixements previs i motivar.

Els comentaris dels personatges donen peu a un diàleg sobre els continguts.

Cada unitat comença amb una doble pàgina de motivació, d'activació dels coneixements previs i de connexió amb la realitat.

DIMENSIÓ COMUNICATIVA

L'índex temàtic, present en cada unitat, ajuda l'alumne a recordar els temes que ha treballat i el situa davant dels que treballarà.

The screenshot shows a magazine page with a navigation bar at the top containing: PROPIETATS DEL TEXT, PORTADA, NOTICIA, REPORTATGE, CRÒNICA, OPINIÓ, CRÍTICA, CONSELLS, CARTES AL DIRECTOR, ENTREVISTA, EL TEMPS, PUBLICITAT. A red circle highlights the number '9' in the top right corner. The page features two main articles. The first is titled 'Moltes Lampeduses' and includes a photograph of people behind a chain-link fence. The second is titled 'Violència de gènere: "No hi ha campanya dissuasòria per als maltractadors"' and includes a photograph of a woman's face. Both articles have short introductory paragraphs and bylines.

Cada unitat ofereix un model de text no literari.

L'alumne llegirà, comprendrà i analitzarà els textos periodístics, que són el punt de partida del bloc de comunicació.

DIMENSIÓ COMUNICATIVA

The screenshot shows a magazine page with a sidebar on the left titled 'ACTIVITATS Les cartes dels lectors' containing three numbered questions. The main area is titled 'CARTES AL DIRECTOR' and contains a letter from a reader. A red circle highlights the number '9' in the top right corner. The letter discusses the author's opinion on a news item and includes a list of characteristics of the text. The sidebar activities include: 1. Identifying the main theme of a text. 2. Identifying the main idea of a text. 3. Identifying the main idea of a text. The main text area includes a table for 'ESTUDI DE LA LLENGUA' with columns for 'MOLTES LAMPEDUSES', 'ESTEREOTIPS', and 'VIOLÈNCIA DE GÈNERE'. Below the table are several numbered activities (11-17) related to text analysis, such as copying words, identifying adjectives, and separating morphemes.

Les preguntes dels marges provoquen una reflexió lingüística en l'alumne.

Les activitats tenen indicat el grau de dificultat i s'han de fer en un quadern a part.

En totes les pàgines hi ha el número de la unitat.

La informació és clara i està ben estructurada.

Després del treball sobre els diferents aspectes del text, s'ofereix una conceptualització teòrica dels continguts bàsics.

DIMENSÍO COMUNICATIVA

The screenshot shows a digital worksheet titled "TALLER El text instructiu" with a page number of 8. It is divided into three main sections: "Anàlisi", "Prepara l'escriure", and "El repte". The "Anàlisi" section contains a list of questions about the structure and content of an instructional text, accompanied by an image of several eggs. The "Prepara l'escriure" section lists various verbs and their conjugations, along with instructions for writing. The "El repte" section includes a challenge to write an instructional text for a specific task, with a small illustration of a person rolling a dough ball.

El taller sempre comença amb unes pautes o guies per a planificar el text que l'alumne ha de produir.

De vegades, es considera molt útil proposar un text model nou per a aprofundir en l'anàlisi d'alguns aspectes.

La segona fase del procés de producció és l'elaboració (normalment escrita) i la revisió de la producció.

En tercer lloc, es proposa als alumnes que vagin més enllà amb un repte que sol implicar un treball oral, audiovisual, d'ús de les TAC, sortir del paper, etc.

Els alumnes treballaran altres propostes interessants amb autonomia d'execució.

El taller és una proposta molt completa i pautada per a treballar l'expressió.

CONeixEMENT DE LA LLENGUA

The screenshot shows a digital worksheet titled "GRAMÀTICA El verb" with a page number of 7. It is divided into three main sections: "1 Morfologia verbal", "2 La conjugació verbal", and "Irregularitats de la primera conjugació". The "1 Morfologia verbal" section discusses morphemes and provides a table of verb forms. The "2 La conjugació verbal" section explains the structure of a verb and provides a table of conjugations. The "Irregularitats de la primera conjugació" section lists irregular verbs and their forms. The "Irregularitats de la segona conjugació" section lists irregular verbs and their forms. The "Irregularitats de la tercera conjugació" section lists irregular verbs and their forms. There is also a "Recorda" section with a small illustration of a man pointing.

S'indica el programa i el contingut de la doble plana.

La informació és ordenada, concisa, sistemàtica i completa.

S'ofereix una bateria d'activitats curtes que permeten la sistematització i exercitació.

Els continguts es resumeixen en una síntesi final.

El bloc de coneixements de la llengua repassa i amplia els aspectes fonamentals d'ortografia, gramàtica i lèxic que l'alumne ha treballat en els cursos anteriors.

CONeixEMENT DE LA LLENGUA

Activitats TREBALLA LES COMPETÈNCIES BàSIQUES

MÉS ACTIVITATS DE GRAMÀTICA I EL DICTAT ENREGISTRAT EN EL QUADERN INTERACTIU

7 147

S'indica la competència que es treballa en les activitats que hi ha a continuació.

ANALITZA

1. Agrupa les formes verbals que pertanyin al mateix verb i indica l'infinitiu...

2. Classifica els infinitius següents segons siguin de la primera, la segona o la tercera conjugació en una taula com aquesta...

Table with 3 columns: 1a conjugació, 2a conjugació, 3a conjugació

3. Llegeix el text següent i analitza les formes verbals indicant la persona, el nombre, el temps, l'aspecte i el mode.

Des del vespre, vaig gongolar em començava aquell cant, i una capçalera empènyent que just en veia...

APLICA

4. Escribeu el present d'indicatiu dels verbs següents...

5. Separa els morfemes de les formes verbals següents indicant la persona, el nombre, el temps i el mode...

6. Escribeu el present de subjuntiu dels verbs redueix a l'infinitiu...

7. Escribeu les oracions següents en plural...

8. Escribeu el present d'indicatiu dels verbs següents en una graella com aquesta...

Table with 4 columns: tocar, cantar, jugar, abraçar

9. Completa la taula:

Table with 4 columns: verb, persona, present, imperfecte, futur

COMPLETA

10. Completa les frases següents amb les formes adequades dels verbs que hi ha entre parèntesis...

11. Completa aquesta refrany amb la forma verbal corresponent dels verbs que hi ha entre parèntesis...

12. Completa una graella com aquesta amb les diverses formes dels participis següents...

13. Completa la definició següent: Segons s'agrupen o no els models de verb...

PREPARA

14. Llegeix atentament aquest text i, després, fes les activitats que hi ha a continuació abans que t'hi dictin:

Sóc petit i prim, amb els ulls de color verd brillant i uns cabells negres atabujats que sempre se'm desperten...

Assenyala els verbs que hi ha en aquest fragment...

Remissió al Quadern interactiu, on els alumnes disposen de més activitats d'ortografia, lèxic o gramàtica per a practicar i consolidar els seus coneixements.

Tant en la Guia interactiva del professor com en el Quadern interactiu de l'alumne trobareu l'arxiu àudio amb el text del dictat locutat.

En la doble plana es proposen activitats competencials en què l'alumne aplica, treballa i consolida el que ha après en les pàgines anteriors.

DIMENSÍO LITERÀRIA

LITERATURA La poesia del segle XIX

Quins premis hi ha en els Jocs Florals del teu centre?

Una pregunta i una imatge que contextualitza serveixen de punt de partida de la dimensió literària.

La informació està jerarquizada intencionadament. Així es pot tractar, resumir, comparar, organitzar...

1 La Renaixença

Després de tres segles de decalcat social i cultural, amb les noves idees del Romanticisme la cultura escrita en català va prendre una nova embranzida...

- Què t'invoca la paraula 'Renaixença'?
• De quin parlatge prové?

La Renaixença va ser un moviment de recuperació nacional que va impregnar d'ideals romàntics tots els àmbits socials, econòmics, polítics i culturals...

El 1833, Bonaventura Carles Aribau (1798-1862) va publicar en la revista El Vapor 'Lola La pàlida', que es va convertir en la primera mostra de poesia romàntica en català.

• Què són els Jocs Florals?

Els Jocs Florals

Els Jocs Florals van ser fundats el 1859 seguint el model del Consistori de la Gala Ciènica, del segle XIV.

- Els Jocs Florals van aconseguir algunes de les lites bàsiques de normalització cultural:
- Van crear un públic establert al fet literari.
- Al seu voltant s'aparellava la primera infraestructura editorial en català.
- Van donar prestigi social a la llengua.
- Van crear una poètica i van impulsar els gèneres literaris.

Jacint Verdaguer i Àngel Guàrdia hi van guanyar premis de poesia el 1877 i Narcís Oller de prosa el 1879.

Jacint Verdaguer (1845-1902)

Jacint Verdaguer va començar a escriure poesia als quinze anys, i després d'algunes proves de temàtica amorosa, el 1865 va publicar 'Des de mar de mi patria'...

També del 1865 daten els primers esbossos de 'L'Adonès' (1877), poema èpic amb què Verdaguer va guanyar un premi especial en els Jocs Florals...

Després van seguir els llibres 'Montserrat' (1880) i 'Aires del Montseny' (1901), amb els quals va tancar la seva atenció als tres cims que considerava sagrats...

Verdaguer també va destacar com a periodista, amb volums com 'Excursions i viatges' (1887), 'Desnar d'un poeta' a Bara Santa (1892) i els poemets 'Renaixença' (1905) i 'Folklore' (1907).

SI FEMÉSSIM...

Has de saber que, segons la tradició grega, l'Atlàntida era una illa un continent que va ser sorregit pel mar en una Apòca remota, a causa d'un terratrèmol.

• Quines són, per a tu, les muntanyes més emblemàtiques de Catalunya?

L'interès per la temàtica històrica i religiosa va portar Verdaguer a redactar 'Canigó' (1896), l'altre gran poema èpic de l'autor, que consta de dotze cantos i un epíleg que indagava l'origen de la nació catalana...

La popularitat de la poesia de Verdaguer es va incrementar en el fet que coincidís amb el 'Renaixença' i la 'Poesia de Déu de Montseny' i la 'Cançó de Betlem'...

Enlloc Catalunya, gènere del nou cost, quan de tu s'allunya, d'esperança en veure, 'L'Adonès' i 'Canigó'.

ACTIVITATS

- 1. Digues el nom dels dos grans poemets èpics de Verdaguer.
2. Enumera els temes de la poesia de Verdaguer.

Amb diferents recursos (preguntes, activitats, observacions, peces interdisciplinàries, etc.), s'interpel·la sovint l'alumne per comprovar el grau de comprensió, perquè reflexioni, resolgui o apliqui coneixements.

Al final de cada doble pàgina es proposen activitats per a comprovar l'assimilació dels conceptes.

En aquesta doble pàgina es treballa la història de la literatura partint de la informació i la reflexió.

DIMENSÍO LITERÀRIA

DOM JAUME EN SANT JEROHI

UN CONSELL MAL APROFITAT

VELLESA

Els alumnes poden escoltar les lectures enregistrades per locutors professionals.

Els textos literaris van acompanyats d'informacions complementàries: imatges, contextualitzacions, informacions sobre l'autor, glossaris...

Una acurada selecció dels fragments literaris permetrà els alumnes entendre un context determinat i poder fer un treball de comprensió i anàlisi textual.

DIMENSÍO LITERÀRIA

Activitats TREBALLA LES COMPETÈNCIES BÀSIQUES

COMPREN

ANALITZA

SINTEITITZA

EXPERIMENTA

INVESTIGA

JA HAS ACABAT?

Les activitats sobre els textos literaris abasten des de la comprensió literal fins a la comprensió inferida, l'anàlisi formal, la interpretació i la creació de textos literaris. Tot des d'una perspectiva sempre molt aplicada i competencial.

Les unitats de 3r i 4t acaben amb la Literatura. Els alumnes es poden avaluar amb el test del Quadern interactiu.

La dimensió literària es relaciona amb les competències de comprensió lectora, expressió escrita i comunicació oral de la dimensió comunicativa.